

Universiteit
Leiden

The Netherlands

The silenced paradoxes of urban renewal: morality, welfare reconfiguration and precarious labour in Collective Food Procurement in Turin

Vasile, M.

Citation

Vasile, M. (2023, September 6). *The silenced paradoxes of urban renewal: morality, welfare reconfiguration and precarious labour in Collective Food Procurement in Turin*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3638588>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3638588>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Samenvatting

De stilgezwegen paradox van stedelijke vernieuwing

Moraliteit, welvaartshervorming en preciaire arbeid in Collectieve Voedselvoorziening in Turijn.

Dit proefschrift neemt de lezer mee langs verschillende netwerken van collectieve voedselvoorziening in Turijn (Italië). Het bespreekt stadstuinen (deel één), voedselmarkten (deel twee) en voedselhulp initiatieven (deel drie). In de verschillende hoofdstukken analyseer ik verwante locaties, personen, activiteiten en verhalen en doe ik een oproep om onze kijk op peri-urbane gebieden te verbreden en af te stappen van het ondoordacht optimisme rond wijdverbreide opvattingen over stedelijke vernieuwing en duurzaamheid.

Om deze thema's kritisch te kunnen benaderen, richt ik me op burgerparticipatie en moraliteit als rode draden doorheen het verhaal. In het bijzonder benadruk ik de continuïteit tussen stedelijke transformaties en veranderende opvattingen over burgerparticipatie. Zoals blijkt uit verschillende voorbeelden, vonden de interventies voor stedelijke vernieuwing in Turijn plaats middels de verspreiding van nieuwe opvattingen over de rol van burgers en daaraan gerelateerde activiteiten, zoals vrijwilligerswerk. Betrokkenheid ontstond vaak dankzij de bemiddeling van non-profitorganisaties. Ik beargumenteerde dat deze vormen van bemiddelde betrokkenheid geproblematiseerd moeten worden in relatie tot de manier waarop ze onvrede stilzwijgen, gemarginaliseerde praktijken uitsluiten en de mogelijkheden van burgers beperken om deel uit te maken van feitelijke besluitvorming, eigenaarschap en bestuursprocessen. Ik gebruik moraliteit als gemene deler om de overeenkomsten en verschillen tussen de verschillende casussen te onderzoeken - en hun verbanden met bredere processen zoals hervorming van de welvaart, preciaire arbeid en gentrificatie te onderzoeken. Ik benadruk hoe bepaalde arbeidsstandaarden, zoals lage lonen in de non-profitsector, door moraliteit worden gerechtvaardigd - en onderzoek hoe dit in verband kan worden gebracht met hedendaagse opvattingen over

stedelijke duurzaamheid. Op deze manier kunnen activiteiten die als duurzaam worden beschouwd, ingebed zijn in mechanismen van discriminatie, het ontmantelen van de verzorgingsstaat, de afhankelijkheid van private financiering en een beweging weg van een rechtvaardige benadering van de stad en welzijnsvoorzieningen.

Dit proefschrift is gebaseerd op 15 maanden etnografisch veldwerk tussen 2019 en 2020. Het veldwerk bestond uit longitudinale, multimodale etnografie in de moedertaal, volgens het methodologische kader van het project "Food citizens? Collective Food Procurement in European Cities: Solidarity and Diversity, Skills and Scale" (2017-2022). Door middel van participerende observatie heb ik elf netwerken van collectieve voedselvoorziening van dichtbij gevolgd en heb ik er in de meeste gevallen ook deel van uitgemaakt (als deelnemer, vrijwilliger of medewerker). De verzamelde data bestond uit veldwerknootities, tweewekelijkse veldwerkrapporten, 75 semigestructureerde interviews, grotendeels audio-opgenomen, evenals de (co)productie van audiovisueel materiaal zoals *cultural maps* en een aanzienlijke hoeveelheid video- en fotomateriaal.

In het eerste deel van het proefschrift bespreek ik transformaties in het beheer en gebruik van een peri-urbaan groengebied genaamd *Parco Piemonte* (wijk *Mirafiori Sud*) - en, in het bijzonder, de ontwikkeling van een stadstuinproject genaamd *Orti Generali* (Algemene Tuinen) geleid door de non-profit organisatie *Coefficiente Clorofilla*. De transformatie van het gebied gaf een bevoorrechte omgeving om de manieren te bestuderen waarop specifieke visies en moraliteiten van een "goede stedelijke ruimte" (bv. open en mooi) en van een "goede burger" (bv. actief en gehoorzaam) tegelijkertijd betekenis krijgen. In hoofdstuk één onderzoek ik de manieren waarop lokale bewoners en werkenden direct betrokken waren bij de transformatie van het gebied. Ik wijs op de veronderstellingen van een dergelijke participatieve aanpak, die ik contextualiseer als onderdeel van een bredere genealogie van stadsvernieuwingsplannen in de buurt. Ik stel dat de nieuwe gebruikers van het gebied weliswaar belangrijke actoren zijn in de transformatie ervan, maar dat hun mogelijkheden om in te grijpen beperkt blijven tot minimale niveaus van besluitvorming. In hoofdstuk

twee vertel ik over de uiteenlopende visies die naar voren kwamen tijdens de transformatie van het park. Ik bespreek de stilgezwegen confrontaties om een belangrijk kenmerk van stedelijke vernieuwing onder leiding van lokale non-profitorganisaties bloot te leggen. Hun interventie, ondanks dat de lokale bevolking hierin deelneemt, komt met machtsverhoudingen die tonen hoe, op basis van morele normen, wordt herdefinieerd wat geschikt, legaal, mooi en aan vernieuwing toe is en wat niet. In hoofdstuk drie doe ik verslag van het perspectief van burgers die gedeeltelijk uitgesloten blijven van een dergelijk vernieuwingsproces, namelijk de langdurige bewoners van het gebied: spontane tuinders en een familie van rondtrekkende herders. Ik richt me op hun vaardigheden om te verklaren hoe hun vormen van recht op de stad (zoals landeigenaarschap en rondtrekkende arbeid) geen ruimte voor legitimatie vinden in de nieuwe hervorming van het park. Het komt erop neer dat deze niet aansluiten bij neoliberale visies op de stedelijke ruimte, noch bij de productie van hegemoniale beelden van stedelijke duurzaamheid.

In het tweede deel van het proefschrift bespreek ik verder hoe stedelijke vernieuwing samenhangt met veranderende opvattingen over burgerschap, duurzaamheid en welzijn, en stel ik verdere reflecties voor op basis van mijn etnografisch onderzoek op voedselmarkten. Markten vormen interessante aanknopingspunten om specifieker te kijken naar andere complexe vormen van arbeidsonzekerheid en burgerbetrokkenheid. Hoofdstuk vier draait om de traditionele voedselmarkt van *Piazza Foroni* (wijk *Barriera di Milano*). Ik concentreer me op het perspectief van langdurige marktkooplui en presenteer het marktlevens in relatie tot de geschiedenis van immigratie in het gebied en de huidige transformaties, waaronder de gevolgen van de economische crisis en de geglobaliseerde markteconomie. Ik bespreek verschillende ervaringen van de verkopers op *Piazza Foroni*, evenals hun collectieve organisatie en betrokkenheid bij lokale sociale activiteiten en verschillende vormen van politieke weerstand. Hoofdstuk vijf bespreekt een initiatief voor het inzamelen van voedseloverschotten en gratis uitgifte op voedselmarkten, gecoördineerd door een non-profitorganisatie genaamd *Eco dalle Città*. Ik richt me vooral op de

perspectieven van asielzoekers en vluchtelingen die als werknemers en vrijwilligers betrokken zijn bij deze activiteiten in de wijken *Aurora* en *Barriera di Milano*. Ik contextualiseer hun ervaringen binnen sociaal-culturele interacties die kenmerkend zijn voor diverse buurten met lage inkomens waar werkloosheid, bezuinigingen, de beloften van stedelijke vernieuwing en de risico's van gentrificatie samenkomen. Ik verdiep me ook in de organisatie van de activiteiten van *Eco dalle Città*: Ik rapporteer over de verschillende perspectieven van arbeiders en vrijwilligers op hun arbeids- en machtsverhoudingen. Als onderdeel van dit laatste laat ik zien hoe het idee dat stedelingen rechten verdienen is verstrengeld met structurele raciale ongelijkheid en precaire arbeidsomstandigheden.

Het derde en laatste deel van het proefschrift bespreekt institutionele voedselhulp tijdens de COVID-19 crisis. In het bijzonder worden de veronderstellingen, organisatie, vertegenwoordigers en representaties ervan onderzocht. Ik richt mijn analyse op het voedselhulp punt dat werd ontwikkeld in het gemeenschapscentrum *Via Agliè* (wijk *Barriera di Milano*). Ik stel voor om afstand te nemen van de normalisering van de Italiaanse welvaartsmix en de groeiende rol van non-profitorganisaties in de levering van sociale diensten. In het bijzonder stel ik een gedetailleerd onderzoek voor naar de moraliteit waarop het gebaseerd is en die het reproduceert. In hoofdstuk zes volg ik de genealogie van het gemeenschapscentrum *Via Agliè* om de sociale en culturele kenmerken te ontrafelen die hebben geleid tot een specifieke reeks reacties tijdens de pandemie. Ik introduceer ook andere vormen van solidariteit die opkwamen tijdens COVID-19, en verklaar de verschillende antwoorden die werden gegeven op stedelijke armoede en voedselonzeekerheid. Hoofdstuk zeven onderzoekt het functioneren van het voedselhulp punt, waarbij ik inga op de beschrijving van de materialiteit ervan, zoals het beheerde en uitgedeelde voedsel. Ik bespreek de besluitvorming rond het samenstellen van de pakketten en benadruk de manieren waarop voedselhulp een stratificatie van burgerschap kan reproduceren. Ik problematiseer hoe de figuren van de vrijwilliger en de ontvanger van het voedsel werden geconstrueerd door middel van interne en externe verslagen van de activiteiten van het voedselhulp punt, waarbij wordt

uitgeweid over eerdere discussies met betrekking tot het concept van 'deservingness'. Ik sluit af met een analyse van de evolutie van de organisatie van voedselhulp in *Via Agliè* in de loop der tijd en de veranderende interventieniveaus van de gemeente.

Ik concludeer dat het uiteenzetten van de manier waarop mensen hun begrip van hun rechten en plichten als burgers en stedelingen tot wasdom laten komen, de sleutel is tot het onderzoeken van hedendaagse stedelijke transformaties. Ik stel dat het belangrijk is om de sociale, culturele en burgerlijke dimensies die consensus creëren rond deze processen, en de rol van de non-profitsector hierin, te onderzoeken. Het is belangrijk om kritisch te kijken naar hoe de wijdverspreide retoriek van participatie (bv. wie neemt deel aan de besluitvorming en hoe?), eigendom (bv. wie is eigenaar van en wie heeft toegang tot deze vernieuwde ruimten?) en de context van de interventie (bv. zijn openbare goederen en diensten beschikbaar, toegankelijk en onderhouden?). In het bijzonder stel ik voor om verder te onderzoeken waarom deze transformaties geen (al is het maar in beperkte mate) kritisch debat of reacties genereren, terwijl ze open conflicten over middelen en ruimtegebruik vertegenwoordigen. Van de vele mogelijke verklaringen bespreek ik de bemiddeling van de non-profitsector omdat deze weliswaar een vitale rol speelt in de welzijnsvoorzieningen, maar ook de stratificatie van burgers versterkt. Deze stratificatie vindt plaats door de normalisering van de overgang van een op rechten gebaseerde naar een op behoeften gebaseerde benadering van welzijn. Als onderdeel van deze verschuiving wordt het voor burgers steeds moeilijker om de ruimte in de stad te hervormen als een recht en zelforganisatie als een potentieel. Tegelijkertijd draagt de aanwezigheid van de derde sector bij aan de onzichtbaarheid van de overheid en haar verantwoordelijkheden in het sociale domein.